

AKCEPTUJĘ

MINISTER OBRONY NARODOWEJ

Zupoważnienia
MINISTRA OBRONY NARODOWEJ
Marcin OCIEPA
Sekretarz Stanu

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

PROGRAMU WSPÓŁPRACY MINISTRA OBRONY NARODOWEJ Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI ORAZ PODMIOTAMI WYMIENIONYMI W ART. 3 UST. 3 USTAWY O DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO I O WOLONTARIACIE, NA LATA 2019-2022

W ROKU 2021

Spis treści:

I.	Wstęp.....	3
II.	Realizacja finansowych form współpracy.....	3
III.	Realizacja pozafinansowych form współpracy.....	6
IV.	Ocena stopnia realizacji celu głównego i celów szczegółowych Programu	11
V.	Wnioski.....	17

I. Wstęp

Program współpracy Ministra Obrony Narodowej z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, na lata 2019-2022 jest trzecim z rządu programem współpracy z partnerami społecznymi, przyjętym w resorcie obrony narodowej. Jest to dokument określający cele, kierunki i formy współpracy Ministra Obrony Narodowej oraz resortu obrony narodowej z partnerami społecznymi.

Obowiązek opracowywania programów współpracy nakłada na Ministra Obrony Narodowej art. 5b ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie należą do grona partnerów społecznych, z którymi resort obrony narodowej prowadzi stałą współpracę. Podmioty te stanowią istotny element wsparcia systemu obronnego państwa i prezentują wysoki poziom realizacji zadań pozostających w sferze obronności.

Program został przyjęty jako akt wewnętrznie obowiązujący, zarządzeniem nr 31/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 23 września 2019 r. (Dz. Urz. MON poz. 189) oraz skonsultowany z podmiotami, które wyraziły nim zainteresowanie. Niniejsze sprawozdanie obejmuje trzeci rok funkcjonowania Programu. Realizacja Programu w roku sprawozdawczym była utrudniona, obostrzenia związane z epidemią COVID-19 w kraju rzutowały na realizację większości zadań.

Adresatami działań resortu były organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, należące do grona partnerów społecznych. Stała współpraca opierała się o Wytoczne Sekretarza Stanu w MON do planowania współpracy z partnerami społecznymi, których głównym celem jest relatywizacja kosztów do osiągniętych efektów przedsięwzięć.

II. Realizacja finansowych form współpracy

Jedną z form współpracy Ministra Obrony Narodowej z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 *ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*, jest zlecenie zadań publicznych w formie powierzenia lub wspierania, na zasadach określonych w ww. ustawie. Jest to jedna z podstawowych form współpracy przewidziana przez ww. ustawę.

Minister Obrony Narodowej zlecał w 2021 r. realizację zadań publicznych przede wszystkim w niżej wymienionych sferach:

- a. obronności państwa i działalności Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej,
- b. podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej,
- c. wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu,
- d. działalności na rzecz kombatantów i osób represjonowanych,

- e. działalności na rzecz weteranów i weteranów poszkodowanych w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa.

Organizacje pozarządowe i uprawnione inne podmioty deklarowały podjęcia się realizacji zadań publicznych przystępując do Otwartych Konkursów Ofert, których ogłoszenia publikowane były na stronie Ministerstwa Obrony Narodowej w portalu rządowym www.gov.pl, oraz umieszczane na tablicach ogłoszeń w siedzibie organu. W 2021 r. ogłoszono 13 Otwartych Konkursów Ofert, w odpowiedzi na które wpłynęło 706 ofert realizacji zadań publicznych, na łączną kwotę 49 254 234,09 zł. Oferty, które spełniły wymogi formalne, były poddane ocenie merytorycznej przez Komisję ds. Zlecania Zadań Publicznych w Zakresie Obronności, z posiedzeń której sporządzane były protokoły, zawierające rekomendacje dla Ministra Obrony Narodowej w kwestii przyznania lub nieprzyznania dotacji.

Zadania realizowane były w oparciu o umowy podpisywane między zleceniobiorcą a Ministrem Obrony Narodowej. W roku 2021 podpisano 311 umów, w tym 300 na wsparcie realizacji zadania publicznego, a 11 na powierzenie realizacji zadania publicznego. 223 organizacje pozarządowe i inne podmioty określone ww. ustawą podjęły się realizacji zadań publicznych, na łączną kwotę 10 315 552,86 zł. (64 fundacje, 134 stowarzyszenia i 25 innych uprawnionych podmiotów).

W 2021 roku obowiązywały następujące obszary priorytetowe, w których zlecane były zadania publiczne (określone przez Sekretarza Stanu, jako osobę upoważnioną przez Ministra Obrony Narodowej):

- a. wzmacniania postaw proobronnych w społeczeństwie i wspierania podsystemu militarnego ze strony organizacji społecznych,
- b. wspierania organizacji pozarządowych działających na rzecz obronności państwa oraz szkół prowadzących klasy mundurowe w zakresie podstawowego szkolenia wojskowego oraz nabywania umiejętności służących wzmocnieniu systemu obronnego państwa,
- c. wspierania oddziałów przygotowania wojskowego w realizacji programu szkolenia z zakresu przygotowania wojskowego,
- d. wspierania procesu szkoleniowo-wychowawczego prowadzonego w klasach mundurowych, w szczególności w szkołach prowadzących Certyfikowane Wojskowe Klasy Mundurowe oraz innych działań kształtujących postawy proobronne i patriotyczne młodzieży,
- e. popularyzowania w społeczeństwie wiedzy na temat Sił Zbrojnych RP w szczególności Wojsk Obrony Terytorialnej, ich zadań, zasad działania i szkolenia oraz przejmowanych tradycji,
- f. promowania w społeczeństwie programu „Zostań Żołnierzem Rzeczypospolitej”,
- g. wspierania działań na rzecz odbudowy rezerw osobowych Sił Zbrojnych RP,
- h. wspierania działań zmierzających do aktywizacji, doskonalenia umiejętności i powrotu do służby wyszkolonych żołnierzy rezerwy,
- i. upowszechniania w społeczeństwie wiedzy o polskich tradycjach orężnych, w tym kultywowanie pamięci o bohaterach walk o odzyskanie niepodległości, żołnierzy walczących podczas II wojny światowej w obronie suwerenności Polski,

- żołnierzy Polskiego Państwa Podziemnego i powojennego podziemia niepodległościowego,
- j. upamiętnianie rocznic historycznych wydarzeń oraz świąt państwowych i wojskowych, w tym przede wszystkim:
 - Święta Wojska Polskiego oraz 101 rocznicy Bitwy Warszawskiej,
 - Narodowego Święta Niepodległości,
 - Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych,
 - 100 rocznicy III Powstania Śląskiego,
 - 81 rocznicy Zbrodni Katyńskiej oraz 11 rocznicy Katastrofy Smoleńskiej,
 - 100 rocznicy zakończenia wojny polsko-bolszewickiej,
 - Narodowego Święta 3 Maja – 230 rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja,
 - 80 rocznicy Powstania Polskich Sił Zbrojnych w ZSRR (nazywanych Armią Andersa),
 - k. wspierania edukacji historycznej i działalności kulturalnej nakierowanej na kształtowanie postaw patriotycznych i obywatelskich,
 - l. wspierania kombatantów, weteranów i byłych żołnierzy, w tym uczestników misji poza granicami kraju.

W ramach wyżej wymienionych obszarów zadaniowych, w 2021 r. organizacjom pozarządowym i innym podmiotom powierzono do realizacji zadania:

- a. Zachowajmy w pamięci,
- b. Rajd szlakiem Krzysztofa Kamila Baczyńskiego – żołnierza batalionów „Zośka” i „Parasol”,
- c. Twierdza Osowiec – Nigdy nie zdobyta,
- d. Twierdza Niezdobyta,
- e. Dwuczęściowe widowisko historyczne: 1. Upamiętnienie lokalnego bohatera ppłk. Stanisława Sędziaka. 2. Ideowy żołnierz wolności por. Hieronim Piotrowski „JUR”,
- f. Żywa lekcja historii „Wyprawa śladami oręża polskiego – Twierdza Toruń”,
- g. Fort III Pomiechówek – dziedzictwo, edukacja, turystyka,
- h. Kielecczyzna w walce z niemieckim i sowieckim totalitaryzmem w latach 1939-1956,
- i. 60. Zawody Strzeleckie „O srebrne muszkiety – 2021”,
- j. XLIV Zawody sportowo-obronne „Sprawni jak żołnierze”,
- k. XXV Ogólnopolski Festiwal Pieśni Patriotycznej i Religijnej Wojska Polskiego – Hrubieszów 2021.

Ponadto, w związku z realizacją kolejnej edycji programu wspierania szkół ponadgimnazjalnych prowadzących Certyfikowane Wojskowe Klasy Mundurowe, w 2021 r. Minister Obrony Narodowej udzielił organom prowadzącym ww. placówki, dotacji celowych na wyposażenie i umundurowanie, w ramach ich działalności dydaktyczno-wychowawczej w dziedzinie obronności państwa. Zgodnie z przepisami art. 74 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych zostało

zawartych w tym celu 85 umów z organami prowadzącymi 94 szkoły, na łączną kwotę 3.947,600,00 zł.

W 2021 r. uruchomiono kolejnych 20 oddziałów przygotowania wojskowego (OPW), więc 1 września 2021 r. funkcjonowało ich łącznie 150 (280 klas pierwszych i drugich) w szkołach w całej Polsce. Na wyposażenie szkół w sprzęt specjalistyczny, niezbędny do realizacji procesu szkolenia uczniów oraz na zakup ubioru ucznia dla klas pierwszych, udzielono dotacji celowych na łączną kwotę 7.379.760,00 zł. Zawarto w tym celu 103 umowy z organami prowadzącymi 116 szkół.

Dodatkowo, w związku z uruchomieniem projektu dla szkół CYBER.mil z klasą Ministerstwa Obrony Narodowej, udzielono dotacji celowych 16 organom prowadzącym szkoły (po 1 w każdym województwie) na łączną kwotę 3.394.274,63 zł.

III. Realizacja pozafinansowych form współpracy

Resort obrony narodowej współpracuje z organizacjami pozarządowymi poprzez różne formy pozafinansowe. W oparciu o obowiązujące przepisy, *Program współpracy* przewiduje, że wsparcie partnerów społecznych w realizacji ich działań koncentruje się przede wszystkim na:

- a. udzielaniu organizacjom pozarządowym i innym partnerom społecznym wsparcia merytorycznego, logistycznego i organizacyjnego w realizacji przedsięwzięć w dziedzinie obronności;
- b. zlecaniu zadań publicznych organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 *ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie*;
- c. wspieraniu rzeczowym organizacji pozarządowych i innych podmiotów uprawnionych, prowadzących działalność pożytku publicznego, poprzez nieodpłatne przekazywanie mienia ruchomego Skarbu Państwa niewykorzystywanego w SZRP;
- d. wspieraniu procesu szkolenia członków organizacji pozarządowych działających w sferze obronności oraz nauczycieli i uczniów klas mundurowych;
- e. udzielaniu wsparcia o charakterze propagującym działalność partnerów społecznych.

W 2020 r. znowelizowana została decyzja Ministra Obrony Narodowej regulująca zasady współpracy – wprowadzono do użytku decyzję nr 168/MON Ministra Obrony Narodowej z 7 grudnia 2020 r. w sprawie wprowadzenia zasad współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami społecznymi, która zastąpiła wcześniejszą decyzję nr 187/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 9 czerwca 2009 r.

Podstawowym narzędziem wspierania realizacji przedsięwzięć partnerów społecznych są **plany współpracy jednostek wojskowych** z ww. podmiotami. Służą one harmonijnemu wspieraniu inicjatyw społecznych, m.in. poprzez udzielanie im pomocy merytorycznej, aktywne uczestnictwo przedstawicieli resortu w przedsięwzięciach partnera społecznego, udostępnianie uzbrojenia i sprzętu wojskowego, pomieszczeń, poligonów, hal sportowych, strzelnic oraz innych nieruchomości, niezbędnych do realizacji przedsięwzięć, a także udział żołnierzy w tych inicjatywach.

W 2020 r. Sekretarz Stanu w MON — Pan Wojciech Skurkiewicz wydał kolejne Wytyczne do planowania współpracy z partnerami społecznymi na 2021 r., w których utrzymano ograniczenie przyjmowania do planów współpracy przedsięwzięć partnerów społecznych, niemających bezpośredniego związku z obronnością. Powyższy kierunek działania ma odzwierciedlenie w realnym współdziałaniu z partnerami społecznymi.

Najczęstszym sposobem wspierania przez jednostki wojskowe realizacji przedsięwzięć partnerów społecznych, było udzielanie pomocy merytorycznej, a następnie użyczanie sprzętu i terenu wojskowego. Najwięcej przedsięwzięć do planów współpracy zgłosiły szkoły, a najmniej jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Wnioskodawcy	Liczba przedsięwzięć w planach współpracy
Szkoły	2081
Stowarzyszenia	571
Jednostki samorządu terytorialnego	431
Inni partnerzy społeczni (pojedyncze przedsięwzięcia poszczególnych partnerów).	161
Fundacje	124
Uczelnie	71
Kluby sportowe	64
Placówki muzealne	36
Kościelne osoby prawne, organizacje kościelne	35
Jednostki organizacyjne pomocy społecznej	23
Łącznie	3597

Jednostki wojskowe pomogły w roku sprawozdawczym w realizacji 1981 przedsięwzięć ujętych w planach współpracy oraz w realizacji 1228 przedsięwzięć poza planami współpracy. Łącznie 3209 przedsięwzięć. Jak wskazuje wartość łączna w tabeli

powyżej oraz liczba zrealizowanych przedsięwzięć ujętych w planach współpracy, aż 1616 przedsięwzięć się nie odbyło.

Zaangażowanie wojska rozkładało się w następujący sposób:

- Jednostki podległe Szefowi Sztabu Generalnego WP udzieliły planowego wsparcia 221 przedsięwzięć oraz 47 pozaplanowo,
- Jednostki podległe Dowódcy Generalnemu Rodzajów Sił Zbrojnych udzieliły planowego wsparcia 1169 przedsięwzięć oraz 843 pozaplanowo,
- Jednostki podległe Dowódcy Wojsk Obrony Terytorialnej udzieliły planowego wsparcia 231 przedsięwzięć oraz 38 pozaplanowo,
- Jednostki podległe Dowódcy Garnizonu Warszawa udzieliły planowego wsparcia 164 przedsięwzięć oraz 250 pozaplanowo,
- Jednostki podległe Dowódcy Operacyjnemu Rodzajów Sił Zbrojnych udzieliły planowego wsparcia 6 przedsięwzięć oraz 9 pozaplanowo,
- Jednostki podległe Komendantowi Głównemu Żandarmerii Wojskowej udzieliły planowego wsparcia 29 przedsięwzięć oraz 2 pozaplanowo,
- Jednostki podległe Szefowi Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych udzieliły planowego wsparcia 121 przedsięwzięć oraz 24 pozaplanowo,
- Jednostki podległe Dyrektorowi Narodowego Centrum Bezpieczeństwa Cyberprzestrzeni udzieliły planowego wsparcia 40 przedsięwzięć oraz 15 pozaplanowo.

Ponadto, w 2021 r. w ramach udzielonego wsparcia zostało wydanych 17 decyzji o bezpłatnym użyczeniu transportu na rzecz realizacji zadań partnerów społecznych, nieujętych w planach współpracy (w roku 2020 – 16 decyzji). Liczba ta, w skali kraju, świadczy o tym, że już drugi rok z rzędu ten rodzaj wsparcia udzielany jest w sytuacjach wyjątkowych.

Porozumienia o współpracy są intensywnie wykorzystywaną przez partnerów społecznych formą współpracy, choć z założenia mają charakter intencyjny i przewidziane są do potwierdzenia woli obu stron do współdziałania w konkretnie określonych celach.

W 2021 r. Minister Obrony Narodowej nie zawarł żadnego porozumienia o współpracy z partnerami społecznymi. Na koniec roku sprawozdawczego w dalszym ciągu obowiązywało 74 porozumień o współpracy Ministra Obrony Narodowej z partnerami społecznymi z 77 podmiotami. W roku sprawozdawczym rozwiązane zostało jedno porozumienie o współpracy – wypowiedział je Ogólnopolski Związek Represjonowanych Politycznie Żołnierzy Batalionów Budowlanych, ze względu na zakończenie działalności i likwidację stowarzyszenia.

W roku 2021 nastąpił nieznaczny wzrost liczby zawartych porozumień o współpracy między jednostkami wojskowymi a partnerami społecznymi. W 2020 r. obowiązywało 1537 takich porozumień, a w roku sprawozdawczym już 1552. Na ich liczbę składały się porozumienia zawarte przez:

- a. Sztab Generalny Wojska Polskiego i jednostki podległe – 380,

- b. Dowództwo Generalne Rodzajów Sił Zbrojnych i jednostki podległe – 856,
- c. Dowództwo Operacyjne Rodzajów Sił Zbrojnych i jednostki podległe – 14,
- d. Komendę Główną Żandarmerii Wojskowej i jednostki podległe – 17,
- e. Dowództwo Garnizonu Warszawa i jednostki podległe – 55,
- f. Dowództwo Wojsk Obrony Terytorialnej i jednostki podległe – 87,
- g. Inspektorat Wsparcia Sił Zbrojnych – 110,
- h. Narodowe Centrum Bezpieczeństwa Cyberprzestrzeni – 33 (pierwszy rok zawierania porozumień o współpracy).

Jedną z form pozafinansowego wspierania organizacji pozarządowych, jest **nieodpłatne przekazywanie na ich rzecz mienia ruchomego Skarbu Państwa** niewykorzystywanego przez jednostki organizacyjne podległe Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowane. Mienie to ma służyć partnerom społecznym, którzy je otrzymają, w realizowaniu celów społecznych bezpośrednio lub pośrednio związanych z obronnością i bezpieczeństwem.

W 2021 r. przeprowadzono osiem naborów wniosków o nieodpłatne przekazanie mienia ruchomego:

- pierwszy obejmował mienie muzealne. Wnioski o przekazanie mienia złożyło 6 podmiotów. Mienie otrzymało 3 wnioskodawców,
- drugi obejmował mienie w postaci instrumentów muzycznych. Wnioski o przekazanie mienia złożyło 5 podmiotów. Mienie otrzymało 3 wnioskodawców,
- trzeci obejmował mienie w postaci wyposażenia osobistego żołnierza. Wnioski o przekazanie mienia złożyło 16 podmiotów. Mienie otrzymało 6 wnioskodawców,
- czwarty obejmował mienie przeciwpożarowe. Wnioski o przekazanie mienia złożyło 36 podmiotów. Mienie otrzymało 7 wnioskodawców,
- piąty obejmował mienie koncesjonowane. Wnioski o przekazanie mienia złożyło 20 podmiotów. Mienie otrzymało 7 wnioskodawców,
- szósty obejmował mienie ratownicze. Wnioski o przekazanie mienia złożyło 46 podmiotów. Mienie otrzymało 19 wnioskodawców,
- siódmy obejmował mienie transportowe. Wnioski o przekazanie mienia złożyło 30 podmiotów. Mienie otrzymało 22 wnioskodawców,
- ósmy obejmował mienie koncesjonowane. Wnioski o przekazanie mienia złożyło 10 podmiotów. Mienie otrzymało 5 wnioskodawców.

Wnioski złożyło 169 podmiotów, a mienie zostało przekazane 72 wnioskodawcom (organizacje pozarządowe, muzea, jednostki samorządu terytorialnego).

Łącznie do nieodpłatnego przekazania mienia ruchomego Skarbu Państwa w 2021 r. skierowano 184 pozycje asortymentowe, na łączną sumę 673 127,56 zł. Wszystkich jednostek materiałowych przekazano - 1 384 szt.

Patronat Ministra Obrony Narodowej lub jego udział w Komitecie Honorowym to w dalszym ciągu popularna i pożądana forma współpracy, nadająca przedsięwzięciu

partnera społecznego szczególną rangę oraz prestiż. W 2021 r. Minister objął patronatem honorowym 101 przedsięwzięcia partnerów społecznych, oraz uczestniczył w komitetach honorowych 11 wydarzeń. W roku sprawozdawczym Minister nie zlecił żadnym innym członkom Kierownictwa lub dowódcom objęcia patronatu honorowego nad przedsięwzięciami partnera społecznego. Patronatem honorowym obejmowane były głównie wydarzenia o charakterze patriotycznym, edukacyjnym, rocznicowym, takie jak konkursy historyczne czy uroczystości jubileuszowe.

Ponadto wyróżnienia otrzymały konferencje naukowe, targi, wystawy, koncerty, festiwale, inscenizacje historyczne, pikniki militarne oraz wydarzenia sportowe.

Organizatorzy przedsięwzięć, które uzyskały patronat honorowy to głównie stowarzyszenia, fundacje, szkoły, jednostki samorządu terytorialnego oraz instytucje resortu obrony narodowej.

Osobną formą współpracy i wspierania partnerów społecznych przez resort obrony narodowej jest **działalność szkoleniowa** skierowana głównie do członków organizacji pozarządowych, uczniów klas mundurowych oraz nauczycieli, mająca na celu podnoszenie ich umiejętności sportowo-obronnych.

Szkolenia prowadzone były m.in. z inicjatywy resortu obrony narodowej, realizowane przez Siły Zbrojne RP, np. poprzez zrealizowane przez Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej w Ustce:

- a. kursy kwalifikowanej pierwszej pomocy dla nauczycieli klas mundurowych,
- b. szkolenia z zakresu przetrwania w warunkach środowiska naturalnego (survival) dla nauczycieli klas mundurowych.

Ponadto, decyzja nr 168/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 7 grudnia 2020 r. w sprawie wprowadzenia zasad współpracy (...) przewidziała nową formę współpracy – partnerską umowę proobronną. Na mocy tego porozumienia organizację pozarządową łączą z Ministrem Obrony Narodowej szczególne ustalenia, wyróżniające ją spośród innych organizacji prowadzących działalność proobronną.

Stowarzyszenia i fundacje, które zawarły umowę proobronną, posiadające instruktorów o potwierdzonych kwalifikacjach, na mocy ww. umowy mogły włączyć się w proces szkolenia m.in. uczniów oddziałów przygotowania wojskowego i Certyfikowanych Wojskowych Klas Mundurowych. Odciążają w ten sposób jednostki wojskowe zaangażowane w to zadanie. W zamian mogą liczyć na szkolenie własnych członków z wykorzystaniem infrastruktury, sprzętu i kadry jednostek wojskowych oraz wsparcie MON w swoich działaniach statutowych.

Do chwili obecnej cztery organizacje zawarły z Ministrem Obrony Narodowej partnerską umowę proobronną:

- a. Fundacja na Rzecz Obronności i Bezpieczeństwa Kraju „Combat Alert” z siedzibą w Warszawie,
- b. Jednostka Strzelecka 4051 Włocławek im. gen. broni Władysława Andersa z siedzibą we Włocławku,

- c. Związek Strzelecki „Strzelec” Organizacja Społeczno–Wychowawcza z siedzibą w Warszawie,
- d. Związek Strzelecki „Niepodległość” z siedzibą w Kamiennej (gmina Opatowiec).

Realizacja procesu szkolenia organizacji proobronnych w 2021 roku:

- a. Udział członków organizacji proobronnych w kursach specjalistycznych zorganizowanych w jednostkach szkolnictwa wojskowego. Kursy dedykowane osobom wykonującym w organizacjach określone funkcje, ukierunkowane na nauczanie metodyki szkolenia dowódców i instruktorów:
 - „Kurs z zakresu SERE, terenoznawstwa, podstaw kulturoznawstwa oraz MPHKS” dla przedstawicieli organizacji proobronnych”, zrealizowany przez Centrum Szkolenia Sił Powietrznych w Koszalinie;
 - „Kurs z zakresu medycyny pola walki CLS”, zrealizowany w Wojskowym Centrum Kształcenia Medycznego w Łodzi;
 - „Kurs z zakresu dezynfekcji w sytuacji wystąpienia lub zagrożenia wirusem SARS-CoV-2”, zrealizowany przez Centrum Szkolenia Wojsk Inżynieryjnych i Chemicznych we Wrocławiu;
 - „Kurs z zakresu łączności”, zrealizowany przez Centrum Szkolenia Łączności i Informatyki w Zegrzu.
- a. Udział członków organizacji pozarządowych (proobronnych i innych działających na rzecz obronności) w ćwiczeniu z wojskiem pk. DRAGON-21, w zakresie ustalonym przez organizatora ćwiczenia (120 członków organizacji proobronnych na kierunkach działania 16 Dywizji Zmechanizowanej i 18 Dywizji Zmechanizowanej). Główne wykonywane zadanie w trakcie ćwiczenia to ochrona dóbr kultury i współpraca z lokalnym samorządem.

Partnerzy społeczni występowali też o wsparcie organizowanych przez siebie przedsięwzięć szkoleniowych i otrzymywali w ich realizacji pomoc merytoryczną i logistyczną jednostek wojskowych, w oparciu o plany współpracy, o których mowa powyżej.

IV. Ocena stopnia realizacji celu głównego i celów szczegółowych Programu

Celem głównym *Programu współpracy Ministra Obrony Narodowej z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, na lata 2019-2022* jest budowanie społecznego zaplecza Sił Zbrojnych RP i zwiększenie świadomości społecznej o obywatelskiej odpowiedzialności za bezpieczeństwo państwa.

Celami szczegółowymi są:

- wzmocnienie aktywności partnerów społecznych w działaniach na rzecz obronności państwa w zakresie pozyskiwania kandydatów do służby wojskowej,

- w tym terytorialnej oraz w zakresie zwiększenia liczebności rezerw osobowych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (SZRP);
- wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych i innych partnerów społecznych w realizacji zadań resortu;
 - wykorzystanie kompetencji członków organizacji pozarządowych do procesu szkolenia uczniów klas mundurowych;
 - wzmocnienie aktywności partnerów społecznych w procesie edukacji obronnej, kultury fizycznej i umiejętności wojskowych;
 - propagowanie postaw patriotycznych, edukacja historyczna oraz związana z tradycjami i dziedzictwem oręża polskiego;
 - kształtowanie pozytywnego wizerunku żołnierza polskiego, Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz Ministerstwa Obrony Narodowej.

Z założenia stopień realizacji ww. celów określić można poprzez osiągnięte wartości mierników, jakie zostały przewidziane dla każdego z nich:

Lp.	Cel szczegółowy	Miernik określający stopień realizacji celu					
		Nazwa	Planowana wartość do osiągnięcia na koniec 2022 r. (łącznie w 4 latach)	Wartość osiągnięta w roku 2019	Wartość osiągnięta w roku 2020	Wartość osiągnięta w roku 2021	Łącznie z 3 lat
1.	Wzmocnienie aktywności partnerów społecznych w działaniach na rzecz obronności państwa w zakresie pozyskiwania kandydatów do służby wojskowej, w tym terytorialnej, oraz w zakresie zwiększenia liczebności rezerw osobowych Sił Zbrojnych RP.	liczba kandydatów wywodzących się z organizacji pozarządowych	≤16 000	841	768	551	2160
		liczba kandydatów wywodzących się z klas mundurowych	≤4 000	815	2112	2190	5117
		liczba żołnierzy rezerwy, którzy przeszli przeszkolenie w ramach projektu „Legia Akademicka”	≤6000	2391	2083	1635	6109
2.	Wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych w realizacji zadań resortu.	Liczba zadań publicznych zrealizowanych w dziedzinie obronności	800	14	34	66	114
3.	Wykorzystanie kompetencji członków organizacji pozarządowych do procesu szkolenia uczniów klas mundurowych.	Liczba zadań publicznych zrealizowanych na rzecz szkolenia młodzieży klas mundurowych	150	12	25	35	72
		Liczba przedsięwzięć zrealizowanych przez partnerów społecznych, wspartych przez ron, wynikających z planów współpracy z partnerami społecznymi oraz	3000	39	445	890	1374

		przedsięwzięć pozaplanowych na rzecz szkolenia uczniów klas mundurowych					
4.	Wzmocnienie aktywności partnerów społecznych w procesie edukacji obronnej, kultury fizycznej i umiejętności wojskowych.	Liczba przedsięwzięć zrealizowanych przez partnerów społecznych, wspartych przez ron, wynikających z planów współpracy z partnerami społecznymi oraz przedsięwzięć pozaplanowych, na rzecz edukacji obronnej, kultury fizycznej i umiejętności wojskowych.	3000	1593	100	319	2012
		Liczba zadań publicznych zrealizowanych na rzecz edukacji obronnej, kultury fizycznej i umiejętności wojskowych	100	36	50	107	193
5.	Kształtowanie postaw patriotycznych, edukacja historyczna oraz związana z tradycjami i dziedzictwem oręża polskiego.	Liczba przedsięwzięć zrealizowanych przez partnerów społecznych, wspartych przez ron, wynikających z planów współpracy z partnerami społecznymi oraz	2500	593	481	928	2002

		przedsięwzięć pozaplanowych , na rzecz kształtowania postaw patriotycznych, edukacji historycznej oraz związanych z tradycjami i dziedzictwem oręża polskiego.					
		Liczba zadań publicznych zrealizowanych na rzecz propagowania postaw patriotycznych oraz wiedzy i świadomości historycznej	100	121	93	204	418
6.	Kształtowanie pozytywnego wizerunku żołnierza polskiego, Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz Ministerstwa Obrony Narodowej.	Odsetek osób dobrze oceniających działalność wojska wg Centrum Badań Opinii Społecznej (cykliczne raporty „Oceny instytucji publicznych”).	średnia arytmetyczna powyżej 65% respondentów oceniających dobrze działalność wojska, obliczona ze wszystkich badań prowadzonych w latach 2019-2022.	73,5 %	69%	66%	średnio 69,5%

W roku sprawozdawczym, porównywalnie do roku 2020, wysokie wyniki w zakresie pozyskiwania żołnierzy uzyskano wśród absolwentów klas wojskowych. W ramach projektu Certyfikowanych Wojskowych Klas Mundurowych oraz ze szkół nieuczestniczących w projektach MON, powołanych do służby wojskowej zostało 2190 absolwentów, z czego 460 do służby terytorialnej. Realizowanie w szkołach resortowych projektów szkolenia wojskowego oraz znaczące zainteresowanie uczniów służbą wojskową spowodowały, że w 2021 r. osiągnięta z trzech lat wartość miernika – 5117 żołnierzy absolwentów klas wojskowych, znacznie przewyższyła założone oczekiwania, przewidziane na 4 lata funkcjonowania Programu współpracy (...).

Nieco niższe efekty w pozyskiwaniu kandydatów do służby wojskowej odnotowano w ramach projektu Legii Akademickiej. W wyniku przeszkolenia podstawowego, przysięgę wojskową złożyło 1635 studentów (2083 w roku 2020), a 1599 osób kontynuowało szkolenie w ramach modułu podoficerskiego. Choć zauważalna jest tendencja spadkowa zainteresowania studentów Legią Akademicką, to łącznie, w przeciągu trzech lat realizacji Programu, przeszkolenie wojskowe w ramach tego projektu odbyło 6109 studentów, co stanowi ok. 102 % w stosunku do założonej wartości miernika na koniec funkcjonowania Programu. W 2021 r. w Legii Akademickiej brały udział 63 uczelnie.

Kolejny rok w mniejszym stopniu służba wojskowa cieszyła się zainteresowaniem wśród członków organizacji pozarządowych (w tym tzw. proobronnych). Ze stowarzyszeń, w 2020 r. wywodziło się 768 osób powołanych do różnych rodzajów służby wojskowej, w tym 224 do terytorialnej, a w 2021 r. już tylko 551 osób, w tym 252 do terytorialnej (tu tendencja rekrutacyjna jest stała). Mając na uwadze zakładany końcowy efekt w perspektywie czteroletniej, można uznać, że szkolenie wojskowe traktowane jest przez członków organizacji pozarządowych jako działalność dodatkowa i niewiele z nich wiąże swą przyszłość ze służbą wojskową. Ze względu na niskie wyniki kolejny rok z rządu, od 2021 r. Minister Obrony Narodowej zaczął zawierać ze stowarzyszeniami i fundacjami partnerskie umowy proobronne, w celu zaangażowania organizacji w szkolenie uczniów klas wojskowych.

Podsumowując efekty rekrutacyjne osiągnięte w roku sprawozdawczym, w wyniku prowadzonych w resorcie projektów i działalności skierowanej do społeczeństwa, łącznie powołano 4376 osób – studentów, absolwentów szkół ponadpodstawowych i członków organizacji pozarządowych. W ciągu trzech lat funkcjonowania Programu – 13 386 osób.

W zakresie zlecenia zadań publicznych organizacjom pozarządowym, pomimo sytuacji epidemicznej w 2021 r., można zauważyć, że ich liczba w każdej sferze znacznie wzrosła.

Odnosnie przedsięwzięć własnych partnerów społecznych, wspieranych przez jednostki wojskowe, najwięcej inicjatyw służyło kształtowaniu postaw patriotycznych, edukacji historycznej oraz związanych z tradycjami i dziedzictwem oręża polskiego (928 wydarzeń). Pomimo sytuacji epidemicznej wartość ta wzrosła prawie dwukrotnie. Podobnie sytuacja kształtowała się z przedsięwzięciami mającymi na celu szkolenie uczniów klas mundurowych (890 przedsięwzięć, w porównaniu z 445 w roku 2020).

Jak wynika z badań Centrum Badań Opinii Społecznej, w 2021 r. działalność szeroko rozumianego „wojska” była pozytywnie oceniana przez 66 % respondentów. Z każdym rokiem wartość ta jest nieco niższa, niemniej w dalszym ciągu utrzymuje poziom przewyższający zakładany rezultat, tj. 65 %.

V. Wnioski

Na podstawie uzyskanych danych oraz doświadczeń w roku 2021, pomimo szczególnych okoliczności podyktowanych epidemią COVID-19 oraz w porównaniu z wynikami w roku 2020, można uznać, że:

- a. przyjęte w Programie rozwiązania wzajemnej współpracy resortu obrony narodowej z partnerami społecznymi funkcjonują w sposób zrównoważony, ugruntowany, a ich wyniki liczbowe uwarunkowane są sytuacją ogólnokrajową,
- b. aktywność społeczeństwa w sferze szeroko rozumianej obronności państwa, tożsamości narodowej i wyraźnie zarysowanych postaw patriotycznych jest nadal wysoka, a napotymane trudności, jak np. stan epidemiczny, w niektórych aspektach ograniczają aktywność społeczną, a w niektórych działają motywacyjnie,
- c. należy zweryfikować rolę proobronnych organizacji pozarządowych we współdziałaniu z resortem obrony narodowej, ze względu na niskie zainteresowanie służbą wojskową ich członków.